

De pestilentie te Katwijk van Aarnout Drost

Een raadselachtig romanexperiment

RICK HONINGS

Jonggestorven auteurs spreken tot de verbeelding. Wat te denken van Petrus Augustus de Génestet, de bestverkochte dichter van de negentiende eeuw, die in 1861 overleed, op eenendertigjarige leeftijd? Of Jacques Perk, die niet ouder werd dan tweeëntwintig? Ook internationaal zijn er voorbeelden van jonggestorven schrijvers, zoals Novalis, Byron, Shelley en Keats. Bijna altijd is een vroege dood een garantie dat een schrijver zal worden herinnerd. 'Ik ween om bloemen in den knop gebroken', schreef Willem Kloos.¹ Dat iemands levensdraad te vroeg wordt afgebroken fascineert, omdat we nooit weten wat iemand nog had *kunnen* presteren.

Aarnout Drost (1810-1834) had ook zo'n schrijver kunnen zijn. Toch kent vrijwel niemand hem meer, hoewel zijn naam voortleeft in de Aarnout Drostlaan in Den Haag, de Aarnout Drostdreef in Goirle en de Aernout Drostkade in Gouda. Zijn werk wordt nauwelijks meer gelezen. In het Pantheon van het Letterkundig Museum zal men zijn naam tevergeefs zoeken. Tal van bekende schrijvers hebben zich over hem uitgelaten. Albert Verwey beschouwde Drost als een van de grootste talenten van zijn tijd, maar noemde diens werken tegelijk ouderwets en ongeschikt om de eigen tijd nabij te brengen.² Menno ter Braak vergeleek Drost's roman *Hermingard van de Eikenterpen* (1832) met Stendhals *Le Rouge et le Noir*, dat twee jaar eerder het licht zag – een vergelijking die voor de eerste niet gunstig uitviel. Ter Braak noemde Stendhals klassieker een leesbare roman met onverminderde psychologische waarde. *Hermingard* daarentegen vond hij ontoegankelijk, omdat het theologische wereldbeeld de psychologie verdrukt, en vanwege de stijl: 'Drost schrijft vaak een mengsel van betoogende en rhetorische zinnen, waaraan wij kunnen merken, dat er van naturalisme nog in de verste verte geen sprake was geweest.'³

Zijn leven lang leed Drost aan een zwakke gezondheid. Nicolaas Beets schreef op 11 augustus 1834 in zijn dagboek: 'Drost heeft een ziekelijk, onbeduidend voorkomen. Hij is lang, mager ingevallen borst, bruin vel, een bril met groote glazen.' Hoewel hij moeite had de 'l' en 'r' naar behoren uit te spreken, vond Beets hem toch een man van geest, smaak, lectuur en talent.⁴ Tien jaar later typeerde hij Drost als een 'lang teeringachtig mensch; leelijk; met een gebrekkigen spraak', met beschaafde maar stijve manieren, met wie het aangenaam was te converseren. Zijn eindoordeel luidde: 'Hy was een solide en zeer brave jongen.'⁵

*Aarnout Drost, circa 1835,
door Petrus Kiers.*

De veelbelovende Drost overleed op 5 november 1834, na een slepende te-ringachtige ziekte, op vierentwintigjarige leeftijd te Amsterdam. Hier was hij in 1810 ook geboren en hij studeerde er theologie, aan het plaatselijke Atheneum Illustre. Zijn literaire vrienden, onder wie Jan Pieter Heije, Reinier Bakhuizen van den Brink en Everard Potgieter, vergezelden hem naar zijn laatste rustplaats in Muiderberg. Later merkten ze op: "Vroeg sterven behoort niet tot de idealen van een dichterlijk leven," sprak eene stem in ons binnenste, toen weinige dagen later onze voet met looden schreden in het Muiderzand zijne lijkbaar volgde, en alleen het snikken eens bedaagden vaders de treurige stilte in het somber landschap afbrak.⁶

Drost maakte naam als redacteur van *De muzen*: een tijdschrift dat zich ten doel stelde op esthetische gronden de Nederlandse letteren te beoordelen. Hij wordt gerekend tot de groep Jong Holland. De overledene liet een klein oeuvre na, bestaande uit enige verhalen en uit zijn historische roman *Hermingard*. Dit werk, dat wel beschouwd wordt een van de eerste historische romans à la Walter Scott in Nederland, speelt zich af ten tijde van de strijd van de Franken en Batavieren tegen

Constantijn de Grote in het jaar 320. Drost had er een specifieke bedoeling mee. 'De historie zij slechts het toneel, waarop godsdienst en zedelijkheid zich ontwikkelen', vermeldde hij in een Voorafsprak.⁷ Het werd welwillend ontvangen.

In het literair-historische onderzoek heeft de *Hermingard* de meeste aandacht gekregen. Toen Drost overleed, liet hij ook enkele manuscripten na. Ze werden door Potgieter en Bakhuizen van den Brink na zijn dood verzameld en uitgegeven onder de titel *Schetsen en verhalen* (1835). Toen zij Drost's schrijfportefeuille ontsloten, kwamen ze naar eigen zeggen 'veel schoons' tegen, dat zo veelbelovend was dat men de wens uitte 'dat de dood de sikkel nog eene wijl had teruggehouden'.⁸ De bundel bevat onder meer *De Pestzegen*, dat door Potgieter en Bakhuizen van den Brink onder de titel *De pestilentie te Katwijk* werd uitgegeven. Dit werk kan worden beschouwd als een raadselachtig vormexperiment. Het is een mix van uiteenlopende genres en het bevat een verborgen moraal plus een tot op heden onopgemerkt gebleven intertekstuele verwijzing.

Jacoba de Waal, die in 1918 een proefschrift over Drost publiceerde, heeft overtuigend aangetoond dat Potgieter en Bakhuizen in Drost's nalatenschap slechts een fragment van dit boek hebben gevonden en dat ze het zelf hebben afgeschreven. Alleen van het derde en vierde hoofdstuk kan met zekerheid worden gezegd dat het van Drost is; wellicht kan men daarom ook aannemen dat hoofdstuk 1 en 2 van Drost zelf zijn.⁹ Het overgrote deel werd door Potgieter en Bakhuizen bedacht.

Wie *De pestilentie te Katwijk* leest, ziet onmiddellijk dat het boek een onevenwichtige structuur heeft. Die maakt het lastig om de lijn van het verhaal te blijven volgen. Lex Raat spreekt van een verknipt verhaal: 'een vergaarbak van onwaarschijnlijke situaties en potsierlijke personages'. Ook laakt hij de archaische stijl, waarin Potgieter en consorten het door hen geïdealiseerde zeventiende-eeuws van de personages probeerden te vatten.¹⁰ Marita Mathijssen heeft laten zien hoe Drost postuum tot een romanticus werd gebombardeerd. De nalatenschap van de overleden theologiestudent werd door zijn vrienden gebruikt om hun eigen poëtische opvattingen voor het voetlicht te brengen.¹¹ In het onderzoek heeft het boek vooral aandacht gekregen als curieus vormexperiment van Potgieter en Bakhuizen. De inhoud is nog nauwelijks bestudeerd. Het is van belang die erbij te betrekken, omdat dan zichtbaar wordt dat het experimentele karakter ook tot uitdrukking kwam in de inhoud. Via de thematiek en verholde verwijzingen naar andere teksten beoogden de samenstellers hun eigen godsdienstige en literaire opvattingen duidelijk te maken.

Een verhaal van de Muiderkring

Waar gaat het boek over? Het verhaal speelt zich af in de zeventiende eeuw, ten tijde van een pestepidemie in het Zuid-Hollandse dorp Katwijk. De moeder van het meisje Hechtje is slachtoffer geworden van de pest. Boer Orbert, met wie Hecht-

je tegen haar zin is gehuwd, verbiedt haar bij het lichaam te waken. Liever was Hechtje met Aelbrecht Jansz getrouwd, maar die is naar de koloniën vertrokken. Verderop lezen we over een eenzame wandelaar die na jaren terugkeert in Katwijk. Het is Aelbrecht. In een herberg hoort hij dat zijn geliefde thans een ander toebehoort. Dan wordt een religieuze bijeenkomst van de Rijnsburger Collegianten in een schuur beschreven. De samenkomst geschiedt in het geheim, want sinds de Synode van Dordrecht (1619) zijn alle uitingen van remonstrantisme verboden. (Hier waren de contraremonstranten, de verdedigers van de predestinatieleer, in het gelijk gesteld. Gematigde remonstrantse predikanten werden uit hun ambt gezet en kregen een preekverbod.) Aelbrecht wordt in de roman gedoopt door Passchier de Fijne, een figuur die ook in werkelijkheid heeft bestaan: één van de predikanten van de Remonstrantse Broederschap. Hij weigerde zijn beginselen te verloochenen. Vermomd trok hij van stad naar stad om in het geheim te preken. In *De Pestilentie te Katwijk* wordt de dienst verstoord door de landdrost, die de omstreden predikant wil arresteren. Ternauwernood weet deze zich op zolder in veiligheid te brengen.

In een volgend hoofdstuk passeert Aelbrecht het huis van Hechtje en verneemt hij dat zij aan de pest is overleden. Zijn droefheid kan hij dan niet meer beheersen. Als blijkt dat zij toch nog leeft, is zijn vreugde grenzeloos. Passchier houdt hem echter voor dat hij niet meer van Hechtje mag houden, omdat ze met een ander is gehuwd: 'eerst in den Hemel moogt gij haar wederzien!'¹² Omdat Orbert bang is ten prooi te vallen aan de pest, zoekt hij zijn heil bij de zwarte magie van de heks Entje-moër. Verderop wordt de lezer teruggevoerd in de tijd. Als kind was Aelbrecht door zijn vader in de steek gelaten en tot armoede vervallen. Daardoor was hij niet vermogend genoeg om met Hechtje te trouwen. In de hoop rijk te worden, sloot hij zich aan bij de bende van Kompaan. Toen hij last kreeg van zijn geweten, ging hij naar Indië, om zijn fortuin te maken. Tot slot keerde hij terug naar Nederland, omdat 'het geld der ongerechtigheid' zijn ziel belastte. Daar trof hij zijn moeder op haar sterfbed en Hechtje in de armen van een andere man.

De broer van Aelbrechts vader, Harmen de Doodt, is niet blij met de terugkeer van zijn neef. Hij was er verantwoordelijk voor dat Aelbrecht in handen van Kompaan was gevallen en had diens moeder jarenlang onderdrukt en bestolen. Door het gokken heeft Harmen schulden uitstaan bij Orbert. Daarom geeft hij een zekere Sijmen de opdracht hem uit de weg te ruimen. Dat mislukt, door tussenkomst van Aelbrecht. Sijmen wordt afgevoerd naar de gevangenis. Daar wordt hij verhoord door de schout. Intussen heeft Orbert zich teruggetrokken in een afgelegen huis, in de hoop zo buiten bereik van de pest te blijven.

Grafdelvers begraven een volgend slachtoffer van de pest. Als ze vertrokken zijn, maakt Entje-moër haar opwachting. Met een beitel probeert ze de kist open te wrikken: het blijkt die van Hechtje te zijn. De heks is uit op haar *trouwing*, die ze met vinger en al van de overledene wil afsnijden. Net op tijd weet Aelbrecht in te grijpen. In een volgende scène blijkt dat Hechtje toch niet dood is. Ze was levend

begraven, maar is dankzij Aelbrecht gered! Deze meent nu dat Orbert zijn recht op Hechtje verloren heeft en dat haar liefde hem toekomt. Op dat moment komen enkele mannen van de schout om Aelbrecht te arresteren. Hij wordt afgevoerd naar het Leidse Gravensteen. Hechtje smeekt om zijn vrijheid, omdat hij zich van Kompaan had afgekeerd en in de Oost trouw het vaderland had gediend. Ook Passchier probeert hem vrij te pleiten, maar moet vluchten. Orbert blijkt inmiddels te zijn gestorven aan de pest. Ten slotte bemoeit ook de schilder Mierevelt zich met de situatie. Uiteindelijk krijgt Aelbrecht een vrijgeleide van prins Maurits.

In het besluit wordt er nog een schepje bovenop gedaan. Het blijkt dat deze hele geschiedenis door Casparus Barleus aan de leden van de Muiderkring is verteld. Hij verklaart hoe Aelbrecht met Hechtje in het huwelijk trad, dat ingezegend werd door Passchier. Harmen de Doodt is van de kou gestorven. En Sijmen? Die werd gezeseld. Nu verdient hij zijn brood als handlanger van de beul. Tot slot worden enkele regels van Cats voorgelezen. We zullen zien dat hij ook op een andere manier een rol speelt in de roman.

Literaire travestie en verholde intertekstualiteit

Vanwege de archaïserende taal, de onevenwichtige structuur en de onwaarschijnlijkheid van het verhaal biedt *De pestilentie te Katwijk* hedendaagse lezers weinig leesplezier. De vorm is echter hoogst experimenteel. Op basis van enkele door Drost nagelaten hoofdstukken maakten Potgieter en Bakhuizen van den Brink er een werk van dat vooral hun eigen letterkundige ideeën weerspiegelden. In 1837 zou Potgieter het tijdschrift *De Gids* oprichten, waarin de verheerlijking van de zeventiende eeuw en haar literatuur een belangrijk motief vormde. Die idealisering van de Gouden Eeuw ziet men in deze roman ook al terug. Het gehele werk wordt bevolkt door historische figuren uit dit tijdvak. Bovendien is boven elk hoofdstuk een citaat geplaatst uit het dichtwerk van beroemde, (vooral) zeventiende-eeuwse, literatoren: P.C. Hooft, Constantijn Huygens, Bredero, Vondel, Cats, Petrus Scriverius, Jan Vos en anderen.

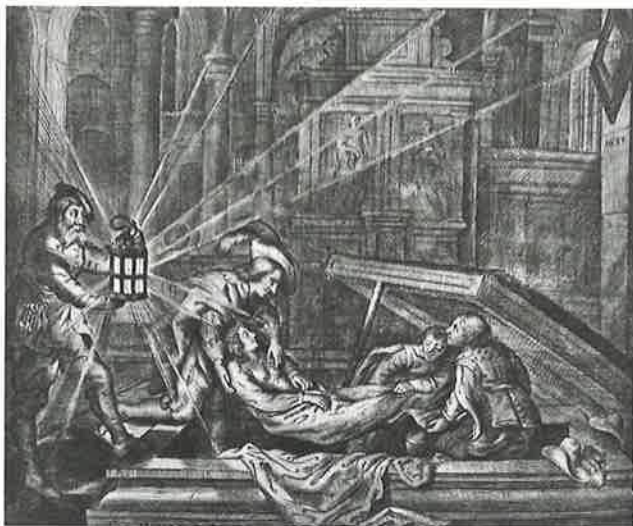
In haar oratie pleitte Marita Mathijssen voor een benaderingswijze die oog heeft voor het travestievermogen van de literatuur.¹³ In navolging van de Amerikaanse historicus Dominick Lacapra beklemtoonde zij dat literatuur in staat is om de conflicten en obsessies van een samenleving weer te geven, zowel in de literaire vorm als in de inhoud. Dat procedé wordt in *De pestilentie te Katwijk* ook toegepast. De verwijzing naar de pestepidemie had ongetwijfeld een link met de actualiteit. In 1832 was er een hevige cholera-uitbraak in Leiden die vooral in de armenwijken honderden slachtoffers tot gevolg had. Onderzoek heeft uitgewezen dat 1087 personen ziek werden, van wie er 485 stierven.¹⁴ Bovendien was dankzij Willem Bolderdijk, die zich in de jaren twintig van de negentiende eeuw een verdediger had betoond van de Synode van Dordrecht en een strijd tegen de geest der eeuw was

begonnen, het dispuut tussen remonstranten en contraremonstranten actueel. Met zijn als reactionair ervaren ideeën streek Bilderdijk velen tegen de haren in. Een hoogtepunt was de publicatie van de *Bezwaren tegen den geest der eeuw* (1823) van Isaïc da Costa. Bilderdijk en zijn leerling verfoeiden het gematigde christendom van hun tijd, geselden de in hun ogen verdorven tijdgeest en riepen op tot een terugkeer naar de beginselen van de Dordtse Synode.

In *De pestilentie te Katwijk* wordt duidelijk een statement gemaakt. De held van het verhaal laat zich door de Rijnsburger Collegianten dopen en kiest dus bewust voor de remonstranten. Dat wil zeggen: voor de meest gematigde partij. Het kan haast niet anders of Drost (of Potgieter, Bakhuizen van den Brink of wie dan ook) maakte daarmee een punt tegen de dogmatische, tweespalt veroorzakende stellingname van Bilderdijk. Ook het einde van de roman is in dat opzicht interessant: Aelbrecht krijgt ten slotte een vrijgeleide van Maurits. Dit terwijl het diezelfde Maurits was die in de geschiedenis partij koos voor de contraremonstranten en Johan van Oldenbarnevelt (volgens Bilderdijk terecht) had laten executeren. Dat Maurits Aelbrecht in het boek laat gaan, kan worden gezien als een impliciete moraal. De tijden van partijchap waren voorbij. Nu moest er verbroedering heersen. Zo kreeg Maurits met terugwerkende kracht een verzoenende rol toebedeeld.

Er is nog meer aan de hand. *De pestilentie te Katwijk* bevat namelijk een opvallend intertekstueel spel. Men zou de roman kunnen lezen als een *re-writing* van een verhaal uit de *Trou-ringh* (1637) van Jacob Cats.¹⁵ Dit werk beschrijft, in vier delen, de geschiedenis vanaf de schepping tot aan het Laatste Oordeel in een reeks van huwelijksverhalen in verzen.¹⁶ Als motto voor Drost's roman is een citaat van Cats uit het genoemde werk gekozen. De eerste drie delen van de *Trou-ringh* worden afgesloten met een samenspraak tussen de wijze Sophroniscus en de jongeling Philogamus. Daarin wordt verhaald van een recent 'trougeval'. Volgens Sophroniscus was er onlangs een 'seker dorp in Zuyt-Hollant' getroffen door een 'besmettelicke sieckte'. (Het is bekend dat Katwijk in 1625 getroffen werd door een pestepidemie). In het dorp woonde een pasgehuwd stel. Binnen de kortste keren stierven alle dienstboden en ook de jonge vrouw des huizes werd aangetast door de ziekte. De echtgenoot, bevreesd dat ook hij geveld zou worden, verruilde zijn woning voor een buitenhuis, zijn vrouw achterlatend bij een 'schrobster'. Tezelfdertijd passeerde er een jongeling, die het nu zieke meisje ooit tevergeefs ten huwelijk had gevraagd. Omdat hij haar hoorde kermen en er niemand antwoordde, ging hij naar haar toe en nam haar mee om haar te verzorgen. Zo herkreeg ze spoedig haar gezondheid. Toen de schrobster thuiskwam en de zieke niet aantrof, meende ze dat zij was overleden. Ze bestelde een doodskist die ze, verzaard met stenen, liet begraven. Tevens werd bekend dat de egoïstische echtgenoot zelf door de pest was getroffen en was overleden. Nu kon de jonge weduwe haar hart schenken 'aen de gene, die haer meer als haer eygen man hadde bemint'.¹⁷

Prent uit Jacob Cats' *Trou-ringh* (1637).

Het lijkt geen twijfel dat Drost (of zijn medeauteurs) de plot van *De pestilentie te Katwijk* aan Cats hebben ontleend. Dat geldt ook voor één van de meest opmerkelijke passages uit de roman: de kerkhofscène. Het derde deel van de *Trou-ringh* bevat een verhaal dat als inspiratiebron heeft gediend: 'Graf-Houwelick, of Leven uyt den doot'. Ook hier lezen we over een jongeling, Gaurijn, die te arm is om met zijn grote liefde, Rhode, te mogen trouwen. Tot zijn verdriet gaat het meisje een huwelijk met een rijke ander aan: Sylas. Ook hier slaat het noodlot toe: zij wordt getroffen door een ziekte en sterft. Gaurijn is ontroostbaar. Omdat hij haar nooit een kus heeft gegeven, besluit hij die alsnog te gaan verzilveren, in haar graf. Midden in de nacht bezoekt Gaurijn het kerkhof. Daar doet hij een ongelofelijke ontdekking:

Hy tast haer aen de borst, juist daer het herte lagh,
 En voelt ter slinckerhant een kleynen ader-slagh:
 Hy voeltet ander-mael, hy voelt een ander leven,
 Hy voelt haer bange ziel sich op en neder geven,
 By wijlen met verlies, dan weder met gewin,
 Doch hoe het wesen mocht, hy vonter leven in.¹⁸

Met hulp van zijn dienaren vervoert hij haar naar zijn huis, waar ze ontwaakt. Ook hier is het meisje een toonbeeld van deugdzaamheid; ze wil en kan zich niet aan Gaurijn geven, omdat ze met een ander getrouwd is. Gaurijn toont zich grootmoedig en vergezelt Rhode naar haar rechtmatige echtgenoot. Na de hereniging gaat het mis: Sylas wordt getroffen door koorts. Op zijn sterfbed laat hij Gaurijn bij zich komen:

'Gaurijn, geminde vriend! mijn Rhode was verloren,
Maer is door uw behulp als op een nieu geboren:
Ghy tooght haer uyt'et graf, ja midden uyt de doot,
Dies schenck ick mijn gemael u tot een bedgenoot.' [...]
Hy riep 'er Rhode by en nam haer rechter-hant,
En gaf haer aen Gaurijn, als tot een eeuwich pant.¹⁹

De parallellen tussen *De pestilentie te Katwijk* en de *Trou-ringh* zijn evident. Het enige echte verschil is dat Cats' personage Sylas een goede inborst heeft, terwijl Orbert enkel zijn eigen belangen nastreeft.

De vraag is hoe men deze opvallende intertekstualiteit moet duiden. Om deze vraag te beantwoorden, is het nodig – hoe riskant dat ook is – om de intentie van de auteur en zijn bewerkers te reconstrueren. Met andere woorden: waarom kozen Potgieter en Bakhuizen van den Brink ervoor om Cats te bewerken? De reputatie van Cats in de vroege negentiende eeuw was dubbelzinnig.²⁰ Enerzijds bestond er waardering voor zijn dichterschap, anderzijds was men het er in toenemende mate over eens dat hij minder getalenteerd was dan Hooft en Vondel. In zijn beroemde opstel 'Jan, Jannetje en hun jongste kind' (1841) hield Potgieter Cats er al verantwoordelijk voor dat de luie Jan Salie zo'n bedorven smaak had ontwikkeld. En in 'Het Rijks-Museum te Amsterdam', dat hij drie jaar nadien in *De Gids* publiceerde, schreef Potgieter:

'Vader Cats,' zegt het volk; 'vader Cats,' zong zelfs Bilderdijk, die het anders zelden met het volk eens was; 'vader Cats,' zeide menigeen, het hoofd schuddende bij vroegere opstellen in dit tijdschrift, welke niet van onvoorwaardelijke sympathie met dezen volkszanger van het voorgeslacht getuigden; – vader Cats, vadere men zoo veel men wil, waarom zouden wij aarzelen, bij deze gelegenheid andermaal voor ons gevoelen uit te komen, dat we, spijt onzen eerbied voor zijne verdiensten, Vondel boven allen, en Hooft schier dezen gelijk, en na beide, zelfs Huygens op de ontwikkeling van wat er voortreffelijks in onzen volksaard schuilt, grootere aanspraak toekennen, dan het hoofd der Dordtsche school?²¹

In dit oordeel stond Potgieter niet alleen. Al in 1820 had de Utrechtse hoogleraar Adam Simons Cats als een zwaan gekarakteriseerd, terwijl hij Vondel een adelaar noemde.²² Het aantasten van Cats' reputatie – een proces dat Conrad Busken Huet in 1863 genadeloos zou voltooien – werd dus al eerder in gang gezet, onder meer door E.J. Potgieter. Wellicht speelde, behalve literaire opvattingen, Cats rechtzinnige religieuze opvattingen daarbij een doorslaggevende rol. Hoe is het dan te verklaren dat hij bij het voltooien van *De pestilentie te Katwijk* zich voor de plot door Cats liet inspireren? Was het oorspronkelijke idee van Drost en liet Potgieters geweten het niet toe daarvan af te wijken? Of vond hij Cats' verhaal toch de moeite waard om te recyclen, omdat het hem de mogelijkheid gaf het geheel een anti-Bilderdijkaanse en dus op verzoening gerichte moraal mee te geven? We weten het niet.

Toch kon Potgieter het niet laten Vadertje Cats aan het einde van de roman, bij de beschrijving van de bijeenkomst van de Muiderkring, een steek onder water te

geven. Cats heeft dan last van een 'verstoorde luim'. Als ter afsluiting echter enkele van zijn regels over de liefde worden voorgelezen, trekt hij bij. De voordracht stemde Cats zo gelukkig 'als ooit een zanger, in het zoete schemeruur, onder het statig geboomte des Drossaards heeten mocht.'²³ Eind goed, al goed, zou men zeggen. Maar het is duidelijk: de ironie druipt hier van de regels.

Besluit

Zoals inmiddels wel is gebleken, kan men *De pestilentie te Katwijk* van Aarnout Drost gerust een experimenteel boek noemen. Na Drosts dood werd het gecomponeerd door enkele van zijn vrienden: Potgieter en Bakhuizen van den Brink. De roman heeft zowel kenmerken van een historische roman en een theologische vertelling als van een ideeënroman en een liefdesverhaal. Niet alleen vanwege de vermenging van genres is het werk opmerkelijk, ook vanwege de literaire travestie die het bevat (de standpuntbepaling tegenover *Bilderdijk*) en vanwege de verholde intertekstualiteit (de parallellen met de *Trou-ringh* van Cats). Bovendien bevat het boek een impliciet literair statement. Jaren voordat Potgieter tegen Cats zou beginnen te ageren in *De Gids*, maakte hij hem in deze roman al belachelijk. Vanwege dit alles verdient *De pestilentie te Katwijk* het te worden gelezen, al is dat voor de meeste lezers misschien te veel gevraagd.